

PERGALĖ

LIETUVOS KP ZARASŲ RAJONO KOMITETO IR RAJONO
DARBO ŽMONIŲ DEPUTATŲ TARYBOS ORGANAS

ZARASAI
1954 m.
balandžio
2
PENKTADIENIS
Nr.39(1003)
Kaina 15 kap.

I partijos ir vyriausybės rūpinimasi liaudies gerove atsaky-
sime pasiaukojamu darbu!

TSR Sajungos Ministrų Taryboje ir Tarybų Sajungos
Komunistų partijos Centro Komitete

Dėl naujo valstybinių mažmeninių kainų sumažinimo maisto ir pramonės prekėms

TSR Sajungos Ministrų Taryba ir
TKSP Centro Komitetas n u t a r ē:

1. Sumažinti nuo 1954 metų balan-
džio 1 d. valstybines mažmenines kainas
maisto ir pramonės prekėms šiuo dydžiu:

Duona, miltai ir makaronai

Ruginė duona	8 proc.
Kvietinė duona, bulkos, riestai- nai ir kiti duonos-pyrago dirbiniai	5 proc.
Ruginiai, kvietiniai, kukurūzi- nių miltai ir kiti miltai	5 proc.
Sojinių miltai blynams	15 proc.
Makaronai, vermišelis, ląk- tiniai ir kiti makaronų dir- biniai	5 proc.

Grūdai ir pašarai

Rugiai	8 proc.
Kviečiai, avilžos, miežiai ir kitos grūdų rūšys, selenos, išspaudos, šrotai, kombi- nuoti pašarai, šlenas ir šiaudai vidutiniškai	5 proc.

Bakaléjinės prekės

Juodosios baichinės arbatžolės	10 proc.
Kava natūralinė, kakao mil- teliai, kavos, arbatos ir kakao gėrai vidutiniškai	15 proc.
Nemalta druska	10 proc.
Malta nefasuota druska	20 proc.

Audiniai

Batistas, markizetas, volta ir kiti vasariniai medvilniniai audiniai suuknelėms ir bal- dų-dekoratyviniai medvil- niniai audiniai vidutiniškai	20 proc.
Medvilniniai audiniai su dirb- tiniu šilkų	10 proc.
Kartūnas, satinas ir kiti med- vilniniai audiniai vidutini- škai	15 proc.
Šilkiniai audiniai iš natūra- liojo šilko vidutiniškai	10 proc.

Gatavi drabužiai, trikotažas, kepurės ir skrybėlės

Suknelės, palaidinukės ir kiti siuviniai iš medvilninų va- sarinių suknelių audinių vidutiniškai	15 proc.
Suknelės, palaidinukės, balti- niai ir kiti siuviniai iš kitų medvilninų audinių vidutini- škai	10 proc.
Suknelės, palaidinukės, balti- niai ir kiti siuviniai iš natū- raliojo šilko audinių vidutiniškai	7 proc.
Trikotažo dirbiniai vidutiniš- kai	8 proc.

Medvilninės kojinės ir pusko-
jinės vidutiniškai
Šilkinių bei kitos kojinės ir
puskojinės vidutiniškai
Kojinės iš kaprono pluošto
vidutiniškai
Kepurės ir skrybėlės iš med-
vilninų, šilkinių, pusvilkonių
ir šiurkščios gelumbės au-
dinių
Šiaudinės skrybėlės

20 proc.
10 proc.
25 proc.
10 proc.
10 proc.

Avalynė

Odinė avalynė vidutiniškai
Tekstilinė ir kombinuota ava-
lynė vidutiniškai
Kališai, botai, auliniai bat-
ai ir kita guminė avalynė
vidutiniškai

7 proc.
20 proc.
12 proc.

Galanterijos prekės

Tekstilinė galanterija viduti-
niškai
Stūlai ir stūlų dirbiniai vi-
dutiniškai
Gaubtai vidutiniškai
Vata ir vatinas
Siuvamosios, mašininės, ran-
kinės ir kitos adatos

10 proc.
15 proc.
10 proc.
15 proc.
20 proc.

Juveliriniai dirbiniai

Vidutiniškai

10 proc.

Muilas ir parfumerijos-kosmetikos prekės

Ūkinis muilas vidutiniškai
Tualetinis muilas vidutiniškai
Kvepalai, odekolonai ir kitos
parfumerijos - kosmetikos
prekės vidutiniškai

15 proc.
20 proc.
10 proc.

Kultūrinės prekės ir žaislai

Rašomasis popierius, sasiuvi-
niai ir kiti popieriaus bei
kartono dirbiniai vidutiniš-
kai
Pieštukai, plunksnos, kotelai
ir kiti rašomieji bei bra-
žomieji reikmenys ir raš-
tinės prekės

10 proc.
15 proc.

Guminiai, celuloidiniai, me-
taliniai ir kiti žaislai bei
eglučių papuošalai vidu-
tiniškai
Foto aparatai vidutiniškai
Foto popierius, plokštės ir
kitos foto prekės
Radio lempos vidutiniškai

15 proc.
10 proc.
15 proc.
15 proc.

Porceliano, fajanso ir stiklo dirbiniai

Porceliano ir fajanso dirbiniai
vidutiniškai

15 proc.

Stikliniai indai, krištolo dir-
biniai, lempų dirbiniai ir
veidrodžiai vidutiniškai 10 proc.

Ūkinės apyvokos prekės

Elektros apšvietimo lempos,
elektriniai kaitinimo prie-
taisai, skalbimo mašinos ir
dulkų siurbiliai
Piukliai, grąžtai, kalvių, šalt-
kalvių, stalių ir kiti įran-
kiai vidutiniškai
Metalinės lovos
Geležies dirbiniai ir spynos
vidutiniškai
Šakės, dalgiai, piautuvali
Peilių dirbiniai vidutiniškai
Metalinės lempos ir žibintai
Pūkų ir plunksnų dirbiniai

10 proc.
20 proc.
15 proc.
10 proc.
20 proc.
15 proc.
10 proc.
20 proc.
10 proc.
20 proc.
10 proc.
20 proc.
10 proc.
20 proc.
10 proc.

Statybinės medžiagos

Šiferis
Minkšta stroginė medžiaga
Fanera
Cementas
Lakai, dažai ir būtinės che-
mijos prekės vidutiniškai
Sanitarijos-technikos įrengimai
Apmušalai
Inspektų rėmai

10 proc.
20 proc.
15 proc.
20 proc.
10 proc.
20 proc.
10 proc.
20 proc.
30 proc.

Degtukai ir naftos produktai

Degtukai
Automobilinių benzinas ir le-
pamiosios alyvos
Žibolas apšvietimui

20 proc.
44,5 proc.
38 proc.

Sportinės prekės ir kitos pramoninės prekės

Kameros sportiniams kamuo-
liams
Bėgimo ir dailiojo čiuožimo
pačiūžos
Pačiūžos „Snieguročka“, „Sport“
ir kitos
Slidės ir slidinėjimo reikmenys
Medžiotojų ir žvejų reikmenys
vidutiniškai
Plastmasių dirbiniai

10 proc.
15 proc.
5 proc.
10 proc.
10 proc.
10 proc.

Medikamentai ir sanitarijos bei higienos dirbiniai

Medikamentai ir kiti sanitari-
jos bei higienos dirbiniai
vidutiniškai
Guminiai sanitarijos ir higie-
nos dirbiniai vidutiniškai
2. Atlitinkamai sumažinti kainas res-
toranuose, valgyklose ir kitose visuome-
nio maitinimo įmonėse.
3. Vykdant paruošas medvilnės ža-
liavos, šilkų kokonų, kenaf'o produkcijos,
ilgapluoščių linų, kanapių, kurių atžvilgiu
galioja lengvatinių kainos, vykdysti pasi-
tiktinį grūdų ir išspaudų pardavimą. maž-
meninėmis kainomis su 10 proc. nuolaida,

Gerinti kultūrinė-buitinė rajono darbo žmonių aptarnavimą

(Rajono DŽDT V sesija)

Š. m. kovo 26 dieną įvyko Zarasų rajono DŽD Tarybos V sesija, kurioje buvo apsvarstytais klausimas dėl rajono gyventojų kultūrinio-buitinio aptarnavimo pagerinimo.

Pranešimą padarė rajono vykdomojo komiteto pirminkas drg. Vitukinas.

—Partija ir vyriausybė, — kalba pranešėjas, — nuolat rūpinasi gyventojų materialinės gerovės kiliu. Praėjusiais metais priimta eilė priemonių kolūkinės valstietijos materialinio lygio pakelimui.

Kišmet plečiasi rajono prekybos tinklas, auga prekių apyvarta. Bet prekybos organizacijų darbe yra rimtų trūkumų. Žuvkoopu prekybos ir visuomeninio maitinimo įmonių tinklas sudarytas neteisingai. Šios įmonės randasi miesto centre. Kolūkių žvejų brigados paliktos be aptarnavimo. Visuomeninis maitinimas žuvkoopu valgykloje, organizuojamas blogai: maistas paruošamas neskaniai, iš žemos kokybės produktų. Žuvkoope dar neįgyvendinti tarybinės prekybos taisyklės paželdimo faktai, kaip kainų aukštinimas.

Rajono prekybos tinkle pasitaiko būtinė vartojimo prekių, kaip žibalo, druskos, mui-lo ir kt., trūkumų atveju.

Tollau pranešėjas atžymėjo didelius trūkumus Zarasų miesto butų-komunalinio ūkio darbe. Mieste jaučiamas komunalinių butų trūkumas. Statybos kontora remontouoja namus blogai, ypatingai nekokybėška krosnių statyba.

Pranešėjas taip pat nurodė eilę trūkumų miesto pirties, elektinės ir ryšių kontoros darbe.

Apsistojęs ties rajono pramonės kombinato ir daugverslinės artelės „Aušra“ darbu, jis nurodė stambius trūkumus jų darbe. Čia nekreipiantis dėmesio į kultūringą klijentų aptarnavimą.

—Rajono kultūros namai iki šiol dirba nepatenkina-

mai, — kalba drg. Vitukinas, — nėra suburto platoaus aktyvo, kurio pagalba būtų įma-noma pagerinti darbą. Eilė klubų-skaityklų iki šiol nepertvarkė savo darbo rugsėjo Plenumo nutarimo šviesoje. Nepatenkinais dirba Smalvų, Zatokų ir kt. klubai-skaityklės. Gi kultūros skyrius ir vietas apylinkių Tarybos, matydami šiuos trūkumus, nesiima priemonių ju pašalinimui.

Po pranešimo išsivystė diskusijos.

—Atskirų organizacijų, kaip remonto-statybos kontoros ir ryšių kontoros, vadovai, — kalba deputatas drg. Korotcenko — į kultūringą gyventojų aptarnavimą žiūri formaliai. Remonto-statybos kontoros darbininkų atremontuotus namus reikia papildomai remontuoti: krosnys greit grūva, langai būna blogai įstiklini.

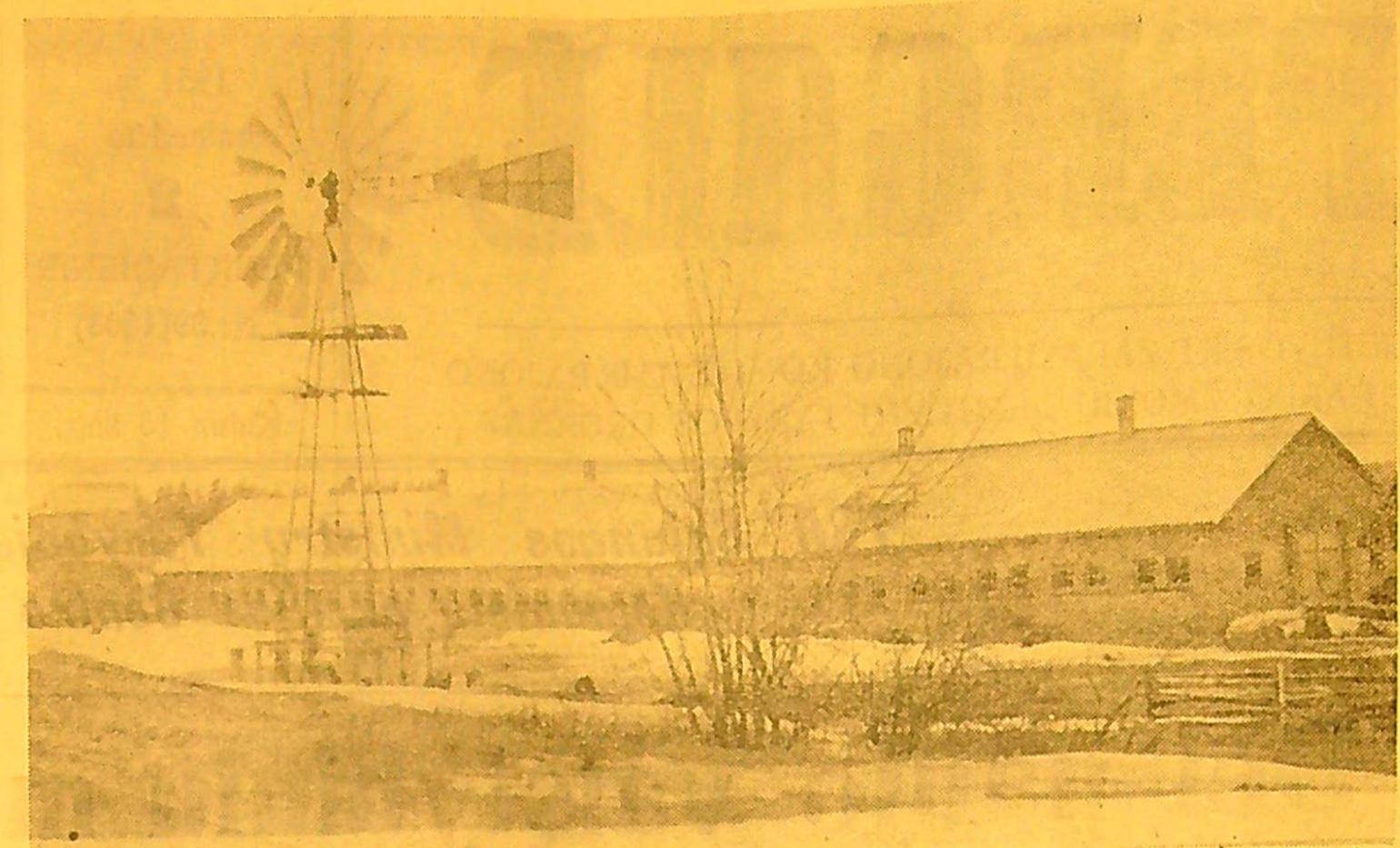
—Prekybos organizacijos nekreipia dėmesio į kaimą, — kalba deputatas drg. Tregeris. — Kolūkiečiai, kad įsigytų pirmojo būltinumo prekių, turi suvaikščioti po kelionika kilometrų, gaišdami daug brangaus laiko.

—Ne pirmą kartą kalbame apie daugelį šių trūkumų, — sako deputatas drg. Binkis, — gi padėtis negerėja, o ypatingai rajono kultūros skyriaus darbe. Kultūros įstaigų priemonėmis daugumojе naudojasi tik moksleivija, o kolūkiečiai palikti nuošalyje. Daug kur klubai-skaityklės įrengtos blogai, neskoningai, jos netapo kolūkiečių kultūringo poilsio vieta. Yra darbuotojų, kurie labiau suinteresuoti ne savo darbo pagerinimui, o atlyginimo savalaikiu gavimu.

Diskusijoje dar pasisakė drg. drg. Elistratovas, Garšanovas, Radzivilovas ir Ivanovas.

Svarstytoju klausimu sesija priėmė atitinkamą sprendimą.

V. Šakalys

„Lenino atminties“ kolūkyje pastatyta tipinė karvidė. Ferra bus pilnai mechanizuota. Vandeniui tiekti įrengtas 6 a. j. galingumo vėjo variklis.

Nuostraukoje: bendras karvidės vaizdas.

J. K. l. i. n. i. n. o nuotrauka.

Naujos knygos

GOGOLIS N. V.

Raštai. 5-uose t. V., Valst. grož. lit. I-kla, 1953.

T. 2. Mirgorodas. 308 p.; 9 il. 1. 8.000 egz. Rb 8,00. Irišta.

Šiame tome išspausdinti kūriniai sudaro apysakų ciklą „Mirgorodas“ (1835). Tai yra naujas Gogolito kūrybos etapas, rodas rašytojo perėjimą į satyrinį jį supančios tikrovės atvaizdavimą. Apysakose „Senųjų laikų dvarininkai“ ir „Pasakojimas“ apie tai, kaip susivaidijo Ivanas Ivanovičius su Ivanu Nikiforovičium vaizduojamas provincijos užkampio gyvenimais ir iškeliami smulkūs, menkūčiai miesčionių interesai. Apysakose „Vijus“ fantazija susipina su realistiniu skurdžios bursininkų (seminaristų) būties vaizdavimu. Apysaka „Tarasas Bulba“ skirta didvyriškai ukrainiečių liaudies kovai dėl savo išsivadavimo iš Lenkijos ponų valdžios.

Ryšlum su masinės statybos išvystymu mūsų Tėvynės miestuose ir kaimuose, didelė reikšmė atitenka vietinės statybos medžiagoms, nes statybinės medžiagos pramones įmonės neįstengia pilnai aprūpinti vis didėjančio pareikalavimo, ypač plytų ir kalkių pareikalavimo.

Mūsų rajone yra didelės molio atsargos. Tačiau kolūkių valdybos mažai skiria dėmesio vietinių statybinės medžiagų gamybai ir panaujinimui, neatsižvelgia į tai, kad jų panaudojimas gali žymiai atpiginti statybą.

Galima pateikti tokį pavyzdį: 100 plytų kainuoja pramkombine 31 rubli, o jų pristatymas į P. Cvirkos vardo kolūkį — 11 rublių. Iš viso 100 plytų kainuoja 42 rublius. „Tarybinio artojo“ kolūkis pagamino 1952 me-

DIENOS TEMOMIS

Panaudoti vietinius resursus statybinei medžiagai gaminti

tais 50 tūkstančių plytų. 100 plytų kainavo 16 rublių. Tokiu būdu kolūkis sutaupė 12 tūkstančių rublių. Šis pavyzdys ryškiai rodo, kaip naujina gaminti statybinę medžią vietoje.

Rajono kolūkuose yra plytiniai, kurios galėtų pagaminoti 525 tūkstančius plytų per metus. Bet šis galimumas kol kas nepanaudojamas.

Reikia padaryti galą vietinės statybinės medžiagos neinvertinimui. „Raudonojo Spalio“, „Garbingo darbo“, Ždanno vardo, Kalinino vardo, P. Cvirkos vardo ir kitų kolūkių valdybos turi štai metais organizuoti plytų gamybą savo plytinėse, kad statyti tvirtas, kapitalines gyvulininkystės patalpas keliadesimčiai metų.

A. Filkova

Trūmpai

lentpiūvė, kuri dabar jau paleista į darbą.

I. Martynovas

Mes baigiamo universitetą

Studento laiškas

muziejininkai, bibliotekininkai, žurnalistai, svetimųjų kalbų specialistai. Vieninga, draugiška studentų šeima! Didžiojoje auditorijoje, kai susirenka visas mūsų penktasis kurss, galėtų sutikti jaunuolius iš įvairiausių respublikos vletų: kaunietį Vytautą Mikuličių, Druskininkų rajono kolūkiečio sūnų Domą Tertelį, Ziną Knašaitę iš Klajpedos, zara- siškius Vytautą Umbrazevičių, Stasių Makauską, birželę Bi-rutę Kuraite, Ignalinos rajono kolūkiečio Gruzdžio sūnų Juozą...

Gyvą ryšį universitetas paliko su broliškųjų respublikų moksliinėmis bazėmis bei kultūrinėmis įstaigomis, kur lietuvių studentai giliai sa-vos žiniask. Iš Leningrado su-grižo jaunyjų muziejininkų

grupė, kuri lankési garsiajame „Ermitažo“ muziejuje. O tą pačią dieną į Leningradą ir Maskvą išvyko bibliotekininkystės specialybės III ir IV kursų studentų grupės. Stambiausiose pasaulyje bibliotekose vilniečiai studentai atlieka pusantro mėnesio gamybinię praktiką. I Krymą, Uralą, Kaukazą išvyksta gamtos mokslių fakulteto studentai, kurie irgi praktikuosis geriausiose šalyje mokslinėse bazėse.

Mūsų, penktoko kurso studentų, darbe prasidėjo pačios atsakingiausios dienos. Šiuomet ruošiamės savo diplominius darbus. Stambiausioje Pabaltijy Universiteto bibliotekoje, įvairiuose kabinetuose, LTSR Mokslių Akademijoje skaityklose renkame medžiagą savo pasirinktomis temoms. Aš, pavyzdžiu, rašau diplominių darbų apie atskirų

Tolstojaus ir Turgenevo rašytų meninius bruozus.

...Popietis. Baigėsi paskaitos, seminarai. Tačiau senojo universiteto rūmuose dar ilgai netilsta žvalus jūnimo balsai.

Triukšminga sporto salėse: treniruojasi krepšininkai, tenisinkai, lavinasi gimnastai. Puošnioje Aktų salėje įvairiaspalviais tautiniams rūbais apsirėdė vaikiniai ir merginos sukasi smagaus liaudies šokių verpele. Tai universiteto liaudies dainų ir šokių ansamblis. Ansamblyje — 140 žmonių. Kitoje salėje repetuoja Akademinius choras. Dar kitur girdėti pučiamuųjų orkeistro garsai. Dirba ir scenos mėgėjai. Viso universitete yra daugiau kaip 1000 saviekių.

Energinges jaunimas čia susirinkęs. I šefuojamus Molėtų rajono kolūkius dažnai lankosi ekonomikos mokslių fakulteto studentai. Ten jie

skaito paskaitas kolūkiečiams, padainuoja, pagroja, sužaidžia su kolūkio šachmatininkais šachmatų partija, apdomanoja kolūkiečius knygomis.

Praeis dar keli mėnesiai, ir mes, penktoko kurso studen-tai, ateisime prie Valstybinių egzaminų stalo atsiskaityti, ko išmokome šioje aukštojoje mokykloje. O paskui mūsų fakulteto 180 žmonių šeimos nariai karštai paspaus vienas kitam rankas ir išsi-skirstys po visą respubliką. Vieni dirbs mokytojais, kiti — bibliotekų, muziejų, liau-dies kūrybos namų darbuotojais, dar kiti — žurnalistais.

Mūsų, jaunyjų specialistų, laukia džiaugsmingas kūrybi-nis darbas I audžiai, tėvynei.

J. Juknevičius

VVU istorijos-filologijos fakulteto V kurso studentas, buvęs Zarasų vidurinės mokyklos auklėtinis

Stiprėja broliškųjų respublikų kolūkiečių bendradarbiavimas

KALBA EKSKURSIJOS DALYVIAI, APLANKIUSIEJI PRIEŠAKINES LATVIJOS TSR GRIVOS RAJONO ŽEMĒS ŪKIO ARTELES

*
Broliškos draugystės saitai sieja visas tarybines tautas. Ši draugystė pasireiškia visose gyvenimo srityse, jos gyvybingą jėgą jaučia visi tarybiniai žmonės.

Neseniai Zarasų rajono kolūkių pirmininkai ir žemės ūkio specialistai aplankė Latvijos TSR Grivos rajono priešakinius kolūkius „Zaria“ ir „Udarnik“, kurie sėkmingai pertvarko savo darbą naujų uždavinių šviesoje, vysto visas kolūkinės gamybros šakas.

Broliškos respublikos kolūkiečiai šiltai sutiko svečius, papasakojo apie savo darbo patyrimą, parodė savo ūki.

Latvijos daržininkų pavyzdžiu

E. Kazanovas, Stalino vardo kolūkio pirmmininkas

Mane, Zarasų priemiesčio kolūkio pirmininką, Latvijos TSR Grivos rajono priešakinuose kolūkiuose „Zaria“ ir „Udarnik“, kartu su kitomis ūkio šakomis, ypatingai domino daržininkystė. Kolūkio -milijoneriaus „Udarnik“ pirmos brigados brigadininkas

-miliJoneriaus „Udarnik“ pirmos brigados brigadininkas drg. Kazanovas smulkiai supažindino mus su daržininkystės išvystymu, kuri yra viena iš pagrindinių gamybos šakų šiame dideliame dauglaškyje ūkyje.

Apie tai, kad čia daržininkų rėmą skaičius padidėjo 190 palyginti su praėjusiais metais, 350 rėmų jau pilnai paruošti daigų auginimui. 10 tūkstančių anksstyvujų kopūstų daigų išsodinta durpių-pūdinio puodeliuose. Daržovių sodinimas bus atliktas išimtinių duomenų

Apie tai, kad čia daržininkystė pakelta į aukštą lygį, bylojatas faktas, kad jau praėjusiais metais kolūkis gavo iš šios šakos 332 tūkstančius rublių pajamų. Taip — beveik ketvirtadalis visų artelės ūkio pajamų. Šiaisiai metais „Udarniko“ artelės daržininkystės darbuotojai numato gauti iš daržininkystės apie pusę mili-jono rublių pajamų. Šiaisiai metais daržovėms išskirta 80 hektarų geriausių dirvų. Čia bus pasėti ir pasodinti kopūstai, agurkai, pomidorai, morkos, valgomieji burokėliai, ridikėliai. Daržininkai įsipareigojo išauginti šiaisiai metais iš hektaro po 300 centnerių kopūstų, po 150 centnerių agurkų, žymiai padidinti ir kitų kultūrų bendrą derlių.

Šiaisiai metais, sėjant, bus atliktas išimtinai durpių-pūdinio puodeliuose, kvadratiniu būdu. 40 ha kopūstų numatyta pasodinti kaupiamaisiais traktoriais „CHTZ-7“.

Mes smulkiai susipažinome taip pat su daržovių auginimo agrotechnika ir daržininkystės mechanizavimo darbais, su darbo organizavimu šiose artelėse ir daug ką prietaikysime savo artelėje. Mūsų kolūkyje daržovėms išskirta geriausia dirva. Iš griviečių patyrimo įsitikinę inspektų pranašumu auginant daržoves, padidinome inspektų skaičių 48 rečiams, palyginti su praėjusiais metais, sėjant, ir sodinimą atliksim vien kvadratiniu būdu durpių-pūdinio puodeliuose, kurių bus pagaminta 25 tūkstančiai.

Pas pirmūnus — patyrimo

Baltarusijos, Lietuvos ir Latvijos broliškų respublikų žemės ūkio artelių kolūkiečių draugystė ryškiai pasireiškė glaudžioje darbo vienybėje statant tarprespublikinę „Taučių draugystės“ hidroelektrinę. Ši draugystė nenutrūksta ir dabar, ji darosi vis stipresnė ir įvairiapusiškesnė.

Ji pasireiškė ir Zarasų rajono žemės ūkio artelių pirmininkams bei žemės ūkio specialistams aplankant Latvijos TSR Grivos rajono du kolūkius siekiant susipažinti su laimėjimais vystant gyvulininkystę, darzininkystę, sodininkystę bei žvérių ūki. Zarasiečiai pabuvovojo priešakiniuose kolūkiuose: „Zaria“ ir kolūkyje - milijonieriuje Uldarnik“.

„Udarnik“. Svečius iš broliškos respublikos Latvijos kolūkiečiai sutiko šiltai ir svetingai. Kolūkyje „Zaria“ valdybos pirmininko pavaduotojas drg. Karaliūnas parodė zarasie-

čiamas naujų mechanizuotą gyvulininkystės fermą, kurioje stovi 140 stambijų raguočių. Svečiai pamatė čia didelę šutintuvą, kabamajį geležinkelį pašarams išvežioti ir mėslui išvežti, automatines girdyklas, mechanizuotą pašarų virtuvę.

Drg. Karaliūnas papasakojo, kad artimiausiomis dienomis pradės tiesi elektros liniją. Gavus elektros srovę šioje fermoje bus įvestas karvių melžimas elektros pagalba. Svečiai taip pat apžiūrėjo statomą tipinę veršidę aplankė paukščių fermą.

Po to visi susirinko valdybos patalpose. Čia broliškos respublikos kolūkių vadovus šiltai pasveikino Latvijos KP Grīvos rajono komiteto sek-

retorius drg. Marjanskis. Kolūkio pirmininko pavaduotojas drg. Karaliūnas papaskojo susirinkusiems, kad kolūkio laimėjimai (kolūkio pajamos praėjusiais ūkiniais me-

tais siekė 907 tūkstančių rublių) pasiekti gerai išvystytos gyvulininkystės dėka. Kalbdamas apie fermų mechanizavimą ir aprūpinimą vandeniui, jis pažymėjo, kad šios priemonės vaidina labai didelį vaidmenį didinant gyvulių produktyvumą. Taip jeigu praėjusiais metais per kovo mėnesį kolūkio melžėjos primelžė 8 tūkstančius litrų pieno, tai šiais metais, įvedus automatinių girdymą,—16 tūkstančių litrų pieno, t. y. dvigubai daugiau.

Sužinoję, kad 1951 metais kolūkis dar buvo atsijlikęs iš ypatingai tame šlubavo gyvulininkystė, svečiai papraše papasakoti, kame glūdi tokie spartaus visuomeninio ūkių augimo paslaptis.

Atsakydamas į šį klausimą, Latvijos TSR Grivos raijono Tabaro kaimo Tarybos pirmininkas drg. Okunova pasakė:

-Pirmynkas, žinote, yra

| svarbiausia figūra kolūkyje
O ligi 1951 metų jis buvo

netikės, girtuoklis, žlugdė darbą. Kolūkis buvo atsilikęs Tada 1951 metais buvo išrinktas pirmininku komunistas drg. Stepanovas. Tai — gabus vadovas, geras organizatorius, mokas ir mylių savo darbą žmogus. O per dvejus metus pakelti visuomenėnį kolūkio uki jam pavyko dėl to, kad jis remiasi plačiu kolūkinio kaimo pirmynu aktyvu. Būdinga dar ir tokia permaina pačių kolūkiečių gyvenime: jeigu anksčiau pir-

mininkui ir valdybai tekda
kovoti prieš darbo drausmė
pažeidėjus, dabartai daro pa
tys kolūkiečiai, todėl bevei
nėra drausmės pažeidėjų i
vengiančių darbo žmonių. Ta
reiškia, kad paprasti, eiliniai
kolūkiečiai paūgėjo visa gal
va, įsisąmonino, kad reikal
sékmė priklauso nuo jų pa
čių, nuo to, kaip jie dirbs. O
dabar drg. Stepanovą kol
ūkiečiai pasiuntė į kurort

... pailsēti. Jis grīš iki séjos prādžios.

Kolūkyje - milijonieriu „Udarnik“ ekskursantai apžiūrėjo inspektų-šiltadaržių ūkius. Šios artelės daržininkystės brigados brigadininkas Franklinas Kazanovas už aukštų derlių išauginimą vyriausybė apdovanotas Lenino ordinu papasakojo svečiams, kad 10 tūkstančių ankstyvųjų kopūstų daigų jauni persodinta į duris pių-pūdinio puodelius. Daržininkystės darbuotojai rengiasi kitų daržovinių kultūrų sodinimui.

Taip pat zarasiečiai aplank
kolūkio juodsidabrinų lapi
fermą.

Brolisku respubliku koluki bei rajonu vadovai susitarusitiki siekiant pasikeis darbo patyrimu ir toliau, kad pades sparciai ir visapusiskai vystyti visas brolisku respubliku koluki visuomeniniu skazio.

J. Suchanovskis
(Müsü spec. koresp.)

*TSRS Aukščiausiosios Tarybos
Prezidiumo
ISAKAS*

Dėl TSRS Sveikatos apsaugos ministerijos gydytojų ir kitų medicinės bei farmacijos darbuotojų Lietuvos Tarybų Socialistinėje Respublikoje apdovanojimo ordinais ir medaliais

Sutinkamai su TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumu 1949 metų spalio 10 d. išlaikydamas už ilgametį ir nepriekaištingą darbą apdovanojimais.

LENINO ORDINU

1. Besonovą Jevgenijų Anikitovičių — ligoninės Nr. 3 gydytoją, Vilniaus m.

2. Ježovą Viktorą Dimitrijevičių — Linijinės ligoninės felčerį, Kauno m.

3. Žilių Piotrą Nikolajevičių — Sveikatos apsaugos ministerijos valstybinėj sanitarinėj inspektoriją.

4. Zinkevič Stefaniją Martyno d. — respublikinės klinikos DARBO RAUDONOSIOS VÉLIAVOS ORDINU

1. Gorodeckają Ievą Moisejevną — ligoninės Nr. 3 gydytoją, Vilniaus m.

2. Jelisiejevą Ivaną Timofejevičių — ligoninės Nr. 1 gyrausiajį gydytoją, Vilniaus m.

3. Krotovą Vladimirą Julianovičių — Lietuvos TSR

"GARBĖS ŽENKLO" ORDINU

1. Baublienę Emilią, Zenoną d. — respublikinės klinikinės ligoninės akušerę, Kauno m.

2. Vykonienę Veroniką, Juozą d. — respublikinės klinikos MEDALIU "UŽ DARBO ŠAUNUMĄ"

1. Andruškevičių Antaną, Antano s. — Lietuvos TSR Sveikatos apsaugos ministro pavaduotoją.

2. Orlovą Jevgeniją Michailovną — respublikinės ligoninės gydytoją, Šiaulių m.

MEDALIU "UŽ PASIŽYMĖJIMĄ DARBE"

1. Butoriną Aleksandrą Vasilevnu — uosto ligoninės medicinos seserį, Klaipėdos m.

2. Neniškį Joną, Igną s. — Lietuvos TSR Sveikatos apsaugos ministerijos vyrausiąjį akušerj-ginekologą.

3. Noskovą Tatjaną Sergiejevną — ligoninės Nr. 1 laborantę, Vilniaus m.

4. Ponomariovą Vierą Stepanovną — ligoninės medicinos seserį, Ukmergės m.

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas K. VOROŠILOVAS

TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius N. PEGOVAS

Maskva, Kremlis. 1954 m. kovo 27 d.

LTSR AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS PREZIDIUMO

ISAKAS

Dėl Kauno medicinos darbuotojų profesinės sajungos liaudies dainų ir šokių ansamblio apdovanojimo Garbės raštu

Už pasiekus laimėjimus vystant meno saviveiklą ryšium su penkių metų veiklos sukaktimi, Kauno medicinos darbuotojų profesinės sąjungos liaudies dainų ir šokių ansambliui apdovanoti Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Garbės raštu.

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininkas J. PALECKIS

Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Sekretorius S. NAUJALIS

Vilnius, 1954 m. kovo mėn. 29 d.

Redakcija: Maksimo Gorkio g. 61. Telefonai: Redaktoriaus — 89, bendras — 79. Spausdino rajoninė spaustuvė Zarasuose. Tiraž. egz. 900

LV 18283

Pasikalbėjimai gamtos mokslo temomis

Kaip susidaro kalnai ir žemynai

Žemės paviršius yra labai įvairus. Vienur jis yra lygus, kitur — kalnuotas. Aukštai kalnai, kurios dengia amžiną sniegą, stebina žmogų savo didingumą ir grožiu. Prietaisingi žmonės nuo senovės garbino kalnus ir net bijojo jų, laikydami juos dievų arba kalnų dvasių buveinė.

Skardžiuose, kalnų šlaituose buvo lengviau rasti žmogui reikalingas rūdas, metalus, anglį, retus akmenis. Todėl kaip tik kalnuotose vietovėse atsirado kalnakasyba, kuri įgavo žmonijai didžiulę reikšmę.

Tarybų Sąjungoje yra daug aukštų kalnų ir kalnagūbrių. Tai — Kaukazas, Altajus, Sajanai, Tian-Šanis ir kiti. Kuo aukštėsni yra kalnai, tuo šalčiau yra jų šlaituose ir viršukalnėse. Pakildami į aukštus kalnus, mes matome, kaip palaipsniui kinta gyvūnija ir augmenija, kaip atsianda žvérių, paukščių, medžių, krūmų ir gėlių, savaimingų vis šaltesniams klimatui, kol prie amžino sniego ribos belieka tik kerpės ir samanos.

Kiekvienas tokis žemės plutos judėjimas vykdavo lėtai, per daugelį tūkstančių metų. Tuo būdu vykstant kalnų susidarymo procesams pamažu pasikeitė pradiniai žemynai.

Papasakosime smulkiau apie kalnų susidarymą. Kai kurie mokslininkai mano, kad žemė buvo įkaitęs kūnas, kuris pamažu aušdamas pasidengė kiepta pluta. Žemės apimtis mažėja. Tai vyksta todėl, kad ji pamažu aušta, tai yra nustoja šilumos daugiau, negu jos gauna iš šalties — nuo Saulės. Netekdamos šilumos, žemės gelmės susitraukia, kaip kiekvienas kūnas aušdamas. Išdavoje žemės pluta taip pat susitraukia, raukšlėjasi, sudarydama raukšles, kurios ir yra kalnagūbrių. Tačiau tokis kalnų kilmės aiskinimas nėra pilnas, nes kalnų susidarymas vyksta daug sudėtingiau.

Nuosėdinį uolienu sluoksninį tampa vis storesni ir storesni. Sluoksninių uolienu pavyzdys yra smėlynai, kalkynai, skalynai. Jie susidaro upių, ezerų ir jūrų dugne iš medžiagos, kurių vanduo sunėša iš sausumos. Pamažu nuosėdinį uolienu sluoksninai tampa vis storesni ir storesni. Juose nusėda suakmenėjusių anksčiau buvusių augalų arba gyvulų liekanos. Dideli šių augalų kiekiai ilgai-niu pavirsta storais akmens arba rudosios anglies sluoksniniais. Iš ezerų bei jūrų druskų nuosėdų susidaro akmens druskos arba gipso kladai.

Ilgainiui upė pakeičia savo tekmemę, ežeras išdžiūsta, jūra atsitraukia, ir tie kladai atsiduria sausoje vietoje arba kalnų skardžiuose. Iš suakmenėjusių likučių mokslininkai sprendžia apie vadinamąjį kalnų uolienu amžių, tai yra apie jų nusėdimo laiką. Masyvios kalnų uolienos (kaip granitas ir kt.) susidarė kitaip, negu sluoksninės, žemės plutai judant, joje susidarydavo trūkimai, per kuriuos iš žemės gelmių į paviršių išsiverždavo ištrupus lava. Esant tokiem trūkimams, vienos plutos vietas iškildavo, kitos jsmukdavo. Lava užliedavo tas vietas, atvėsdavo ir sustingdavo, išlygindama žemės paviršių.

Vėliau, kai jūrose ir vandenynuose susikaupė sluoksninių nuosėdų kladai, žemės platos slinkimai įėmė jau žymiai keistai žemės rutulio paviršių, ir Jame pradėjo susidaryti nelygumai. Panašūs platos vietas, didžiuliai luitai. Jie taip pat sudaro kalnus, bet visiškai kitos formas, negu tie, kurie iškyla susidarančių raukšlėms. Tai yra beformiai luitai.

Ištrupios kalnų uolienos pro plyšius išsiverždavo į žemės paviršių, sudarydamos ugnikalnus arba ataušusios sustingdavo tam tikrame gy-

lyje nuo žemės paviršiaus. Ir dabar dar galima užtikti išgai Ramiojo vandenyno pakrančių tokias vietoves, kur žemės pluta yra smarkiai susplaišojusi ir kur yra daug rūkstančių kalnų-ugniakalnių.

Tad kokios jėgos sudarė kalnus? Tam suprasti reikia atsiminti, kad visi kūnai iškaidami plečiasi, o aušdami susitraukia.

Zemės rutulio gelmėms auštant, nuo pat žemės atsradimo ir ligi šiol vyksta dalelyčių pritraukimo ir atstumimo jėgų kova. Išdavoje kiepta žemės pluta svyruoja, raukšlėjasi, ir jos paviršiuje susidaro nelygumai. Tas žemės plutos susitraukimas ir išsiplėtimas vyksta paeiliui, staigiaus procesais. Po susitraukimo paprastai vyksta ir išsiplėtimas.

Kalnų uolienu raukšlėtumas susidaro dėl jų susispaudimo slankiose žemės plutos vietose, o raukšlėti kladai iškyla ir virsta kalnynais žemės platai plečiantis po jos susitraukimo.

Atsiradę kalnai nelieka netikė. Be kalnų susidarymo procesų, smarkiai keičiančių kalnų formų, nuolat veikia ir kitos jėgos, nors ir labai lėtai. Tai — šaltis ir kaitra, lietus ir sniegas, vanduo ir vėjas, augalai ir gyvuliai. Visu šių jėgų veikimas visumoje vadinamas dūlėjimu.

Nėra žemėje tokios vietas, kur neveikštū grauinančios jėgos, kurios suteikia kalnams grožį, bet ir pamažu naikina juos per dešimtis ir šimtus tūkstančių metų. Ir, anksčiau ar vėliau, priklausomai nuo kalnų aukščio ir juos sudarančių uolienu kietumo, kalnai išnyks nuo žemės paviršiaus. Pavyzdžiu, Ukrainoje mes užtinkame buvusių kalnų liekanas atskirų kalvų pavidalu.

Plokščias aukštumas arba net lygumas, likusias išnykusios kalnų sistemos vietoje, kartais ima iš naujo veikti kalnų susidarymo jėgos, kurios iškelia senoje vietoje naujus kalnus. Tuos kalnus galima pavadinti atgimus. Tačiau šie kalnai visuomet skiriiasi nuo išnykusiu ir savo formomis, ir savo sandaru. Prie atgimus kalnų galima priskirti ilgą Altajaus kalnyną Sibire, Tian-Šanio kalnyną Vidurinėje Azijoje, Uralo kalnus.

Gali ma pavadinti atjaunėjusios tuos kalnus, kuriuos graunamosios jėgos dar nespėjo paversti beveik lyguma, bet žymiai sumažino ir suteikė jems gražesnę išvaizdą. Toks yra Čersko kalnagūbris šiaurės ryti Sibire.

Tolimoje ateityje atgimus kalnus taip pat sunaikins, sulygins graunamosios jėgos, kurios antrą kartą pavers juos lyguma.

Taip gamtoje vyksta medžiagos kitimas.

Akademikas V. A. Obrečėvas

Redaktorius L. RUDAŠEVSKIS

Užsak. Nr. 126